

hogyan a nem pontosan lokalizálható, 1939–40-ben feltárt, Ilona úti honfoglalás kori temető (MNM Adattára I.Ü.I.) kiterjed-e a telek DNy-i részére.

Géppel távolítottuk el a szántott és a humuszréteget az általában agyag altalajig; az egykori mélyedések területén az objektumokat 80–90 cm mélységben, humuszban, agyagos szubhumuszban körvonaloztuk.

Kutatóárokokkal és összefüggő felülettel kb. 12 300 m² területet vizsgáltunk át, 56 objektumot tártunk fel, illetve figyeltünk meg. A terület DNy-i részén húzott kutatóárkokban temető nem került elő. A telek különböző részein tártunk fel lelet nélküli gödröket, gödörészleteket és bizonytalan objektumrészleteket. Utóbbiak egy része nagy valószínűséggel természetes jelenség. A telek DNy-i részén két gödörből, az ÉK-i részen humuszrétegből került elő őskori edénytöredék. Melléklet nélküli, D–É tájolású (szarmata?) sírt bontottunk ki a telek DNy-i harmadának közepén. Árpád-kori település laza csoportokban elhelyezkedő objektumait tártuk fel a telek Ny-DNy-i harmadán: öt lakóházat, szabadtéri kemence és kút együttesét, kemencerészletet, néhány gödröt és egy árokészletet. A nem gazdag leletanyag többsége a házakból került elő: 12–13. századi kerámia, pelyvás téglatöredék, üvegpalack peremtöredéke, összehajlított sarló, sarlóhegy, kétélű, ovális nyílhegy, kések.

A 3382 hrsz. területre tervezett raktárbázis építését megelőzően 2002. február 6-án és 15-én végeztünk próbaásatást. Ez a telek ÉK–DNy-i irányú, hossz tengelyében kb. 450 m-es, szélessége 200 m.

Az Ilona út ÉNy–DK-i irányú, homokos talajú magaslat tetején halad. A telek DNy-i részén, a magaslat ÉK-i lejtőjén, a telekhatártól 4 m-re kezdődően 4 kutatóárokot tűztünk ki egymástól 10 m-re, az Ilona-úti telekhatárral párhuzamosan, majd 20–20 m-re az 5. és 6., végül az Ilona úttól 100 m-re, az előbbiekkal párhuzamos 7. szondát. A telek nagyobbik részét a hossz tengelyre merőleges 8–13. szondákkal vizsgáltuk. Végül a DNy-i telekhatárral párhuzamosan, attól 1 m-re húztuk meg a 14. kutatóárokot.

A próbaásatás szerint a telken ismeretlen korú (nem jelenkori) telepjelenségek vannak egyenetlen elhelyezkedéssel.

A leletanyag a ceglédi Kossuth Múzeumba került.

A feltárás befejező szakaszát dr. Tettamanti Sarolta vezette. Technikus-fotós-rajzoló munkatársak: Bartucz-né Farkas Ildikó, Dinnyés Dóra, Gera Ágnes, Káplár Ildikó, Ligeti Gábor, Semperger Zoltán és Szánthó Dániel földmérő.

DINNYÉS ISTVÁN

321. Üllő, Nyugat és Kelet bányaterületek (Pest megye) Ó, B, Sza, A, Á

A terepbejárást a 2002 márciusában tervezett bányaterületek régészeti állapotfelmérésére végeztük el. A le-

lőhelyek számozása az M0–4 sz. főút új nyomvonalára terepbejárási lelőhelyszámait folytatja.

Üllő – Nyugat bányaterület a belterülettől ÉNy-ra, a Budapest–Monor–Szolnok vasútvonal É-i oldalán terül el. Területét egy DK–ÉNy irányú, a Gyáli l. csatornába (Halas-patak) torkolló egykori vízfolyás tagolja.

Nagy-székes, 24. lh.: Az egykori vízfolyástól ÉK-re, a tervezett bányaterület K-i sarkában homokos talajú domb emelkedik. A változóan fedett felszínen, főleg a domb ÉNy-i és DNy-i oldalán találtunk jellegtelen őskori (korai bronzkor?) edénytöredékeket és néhány korongolt késő szarmata oldaltöredéket, néhány paticsdarabot a K-i oldalon. Az Üllő 24. lelőhelytől Ny-ra, a lelőhelyet ÉNy-Ny-on határoló mélyedéstől ÉNy-ra, DNy felé lejtő domboldalon a növényzettel változóan fedett területen késő szarmata fenéktöredéket találtunk.

Kis-székes, 25. lh.: A bányaterület D-i részén, a vasút és a vízfolyás között ÉNy–DK irányú, homokos talajú domb terül el. A domb hát legmagasabb részén, kb. 30×30 m-es területen találtunk szarmata edénytöredékeket. A lelőhelytől 500–700 m-re nyugatra van az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 5. lelőhelye.

Üllő – Kelet bányaterület a község határ ÉK-i részén, az Üllő–Gyömrő–Péteri közös határponttól Ny-ra terül el. Homokos talajú, ÉNy–DK irányú magaslatok tagolják.

26. lelőhely: A bányaterület D-i sarkában emelkedő dombon, főleg É-i és Ny-i részén avar edénytöredékeket, a domb DNy-i oldalán néhány késő szarmata edénytöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely déli kiterjedése bizonytalan, DK felé a füves lucernával fedett területen nem tudtuk meghatározni.

27. lelőhely: A bányaterülettől K-re, a Gyömrővel és Péterivel határos szántókon, ÉNy–DK irányú alacsony magaslatokon terül el. Változóan gazos szántón néhány jellegtelen őskori edénytöredéket és viszonylag sok, jellegzetes késő szarmata edénytöredéket, fenéktöredéket gyűjtöttünk (paticsdarabokat, malomkőtöredékeket). A lelőhely ÉNy-i kiterjedését sűrű lucernában nem tudtuk meghatározni, É–K–DK felé nem vizsgáltuk. A lelőhely valószínűleg az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 3. lelőhelye É-i részével azonosítható.

Üllői-dűlő, 28. lh.: az Üllő 27. sz. lelőhelytől D-re, DNy-Ny felé lejtő, kisebb magaslatokkal és mélyedésekkel tagolt területen elszórtan találtunk jellegtelen őskori, és szarmata-késő szarmata edénytöredékeket a különbözően művelt parcellákon. A lelőhelyen ÉNy–DK irányban áthaladó földúttól DNy-ra, kiszántott, valószínűleg egy vázhoz tartozó embercsontokat találtunk. A bizonytalan kiterjedésű lelőhely az MNM Adattára 23.Ü.I. terepbejárási jelentés (1956.) 3. lelőhelye D-DNy-i részével azonosítható.

A leletek a ceglédi Kossuth Múzeumba kerültek.

Munkatárs: Semperger Zoltán ásatási technikus-rajzoló.

DINNYÉS ISTVÁN